

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יא מנחם אב תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 7:01 תל-אביב: 7:16 חיפה 7:09 מוצאי שבת: ירושלים: 8:15 תל-אביב: 8:18 חיפה: 8:19 ר"ת: 8:52

פרשת ואתחנן

תפלה על הזולת

להתפלל ולבקש רחמים על הזקוקים לישועה!

נלמד מהפסוק: "ואתחנן אל ה'... לאמר" (פרק ג-כג) ואמרו חז"ל (במד"ר) מהו לאמר: אמר רבי עזריה לאמר לדורות שיהיו מתפללין בשעת הצרה שהרי משה אעפ"י שנאמר לו, לא תעבור את הירדן הזה התחיל מתחנן. ובמדרש תנחומא מובא: לימד משה את באי עולם שלא יאמר אדם הואיל וחולי שלי מסוכן ועשה דייתיקי וחילק כל אשר לו, לא יאמר הואיל שעשה דייתיקי לא יתפלל עוד, אלא יתפלל, שאין הקב"ה פוסל תפלת כל בריה וכו'.

דוד המלך ע"ה אומר (בתהלים קב-יח) "פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם". פירש האבן עזרא: "הזכיר כי בנין ציון יהיה בעבור תפלת ישראל בגלות שהם דומים כערער בערבה". ואולם המלבי"ם ביאר שהקב"ה שומע גם את תפלת היחיד כמו ערער שהוא עץ בודד. אלא שלפי פירושו צ"ב מהו ההמשך "ולא בזה את תפלתם" - לשון רבים, הרי הפסוק מדבר על תפלת היחיד "כערער בערבה" ומדוע סיים "תפלתם" לשון רבים?!

ואמנם לאור מצבינו כיום, שמחמת הנגיף, נאלצים רבים להתפלל בביתם ביחידות, ניתן להבין את הפסוק עפ"י המלבי"ם, שהרי ידועה המעלה הגדולה להתפלל בציבור ותפלת היחיד אינה נשמעת כמו בתפלת בציבור. אבל כשמוכרחים רבים, להתפלל כל אחד מהם ביחידות, מדין "ונשמרתם לנפשותיכם", בכה"ג הקב"ה פונה לתפלתו של היחיד, במצב שהגזירה הזו היא על הרבים, וזהו שנאמר לשון רבים - "ולא בזה את תפלתם", היינו של היחידים הרבים הללו.

וכידוע, ישנה בכח התפלה לבטל אף גזירה שכבר נגזרה. וכדמצינו (ברכות י.) אצל חזקיה שחלה ואמר לו ישעיה הנביא: כבר נגזרה עליך גזירה. אמר לו חזקיה: "כלה נבואתך... כך מקובלני, אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים", והוסיפו עוד חז"ל: "אפילו בעל החלומות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים".

והקשו האחרונים: אחרי שכבר אמרו שלא יתייאש "אפילו חרב חדה על צווארו", שזו סכנה מוחשית, הרי פשיטא שכשאומרים לו לאדם למחר ימות שלא ימנע עצמו מהרחמים שסכנתו פחותה? אלא י"ל ש"בחרב חדה", הרי יכול להוושע פתאום. אבל כשהנביא מנבא מציאות קיימת, היאך אפשר לשנות? ובזה מחדשים חז"ל שאפילו שכבר נגזרה הגזירה יש בכח התפלה לבטלה מהמציאות.

"שערי דמעות לא ננעלו..."

בילדותו של הגאון רבי יוסף ידיד הלוי זצ"ל (רבו של הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל) היה "עוזר מלמד" לאביו רבי מרדכי זצ"ל, וחיו בדוחק גדול. גם אחרי שגדל רבי יוסף לא היה לאביו כסף לשלם למלמד שילמדו ש"ס ופוסקים.

על כן, מידי יום ביומו, כשסיים עבודתו עם תשב"ר, נכנס הנער לבית הכנסת ופתח את ארון הקודש והיה מתפלל ובוכה בדמעות שליש שימלא ה' תשוקתו ללמוד ש"ס ופוסקים.

הבחין בו פעם הגאון רבי שאול קצין זצ"ל וראהו מתפלל לפני ההיכל ושמע קול בכייתו ותחינתו. ניגש ושאלו לסיבת בכיו. והשיב הנער כי רצונו ללמוד תורה ואין לאביו היכולת הכספית לכך. דיבר רבי שאול עם מספר נדיבים בעלי ממון שיתמכו בנער יוסף ידיד, ומאז נתקבלה תפלתו ויגדל יוסף מאוד בתורה וזכה להרבץ תורה לאלפים.

פרי לצדיק

תפלה מעוררת כל לב...

יהודי מחסידי גור היה נוהג להכנס לשיבת חברון (בתחילה בגאולה ואח"כ בגבעת מרדכי) להשתתף בתפילות ראש השנה. שאלוהו בפליאה על כך, מה ראה בתפילות של הישיבה הליטאית, ובמיוחד הפליא שטורח ללכת רגלי עד הישיבה בגבעת מרדכי?!

השיב לשואליו: "בבית המדרש דגור סיימו את התפלה בשעה 12 בצהריים. נכנס בי חשק לראות תפלה ליטאית בישיבת חברון. כשהתקרבותי לשיבה ברחוב חגי שמעתי קול רווי תחינה ובכיה בסופו. שמעתי את תחינתו של הגה"צ רבי שלום שבדרון ונמשכתי לתוככי בית המדרש. שמעתי את רבי שלום בהתרגשות כובשת: "ומפני חטאינו גלינו מארצינו ונתרחקנו... מצאתי עצמי בוכה על בית המקדש יחד עם רבי שלום, מאז אני נמשך לתפלתו, ואם הוא עורך בי כאלו רגשות לבית המקדש, כדאי לי ללכת עד לגבעת מרדכי. רצוני להמשיך לבכות כיהודי".

ויודע על ראש "ישיבת תפארת צבי" לצעירים - הגאון רבי מיכל שלפוברסקי זצ"ל שביקש מתלמידיו בשיעור ג' שיקפידו להתפלל בישיבת חברון ויאזינו לתפלתו של רבי שלום. ונימוקו עמו:

"היה לי תלמיד מהדרום, שנכנס באלול לשיבתנו, ובסוף החודש הביע את רצונו לעזוב את ספסל הלימודים ולשוב לביתו. ביקשתי ממנו שישאר עד אחרי ראש השנה ויתפלל בישיבת חברון ואח"כ ישוב לביתו. הוא נענה. ובצום גדליה ניגש אלי והודיע לי: "אחרי ששמעתי את התפלות של רבי שלום, אני נשאר ליד הגמרא!" כיום הוא תלמיד חכם מפורסם.

מתוך מאמר

עלון "איש לרעהו" פרשת ואתחנן הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה והצדקנית

מרת חיה פריימן ע"ה בת הרה"ח ר' יהושע מרדכי זצ"ל

שיום היאהרצייט חל ביום יד' מנחם אב

ה.נ.צ.ב.ה.

מצוה חמורה זו של כיבוד אב ואם, נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך כאשר ציוך ה' אלוקיך למען יאריכון ימיך ולמען יטב לך" (פרק ה-טז)!

ואמרו חז"ל: כיבוד אב ואם הוא אחד מן הדברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, דכתיב ביה למען יאריכון ימיך ולמען יטב לך (קידושין מ.).

נובא בתנא דבי אליהו (פרק כו) נאמר "זכור את יום השבת לקדשו" ו"כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך". וכי מה ענין זה אצל זה? אלא ללמוד, שכל זמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אין חטא של חילול שבת ולא כל חטא בא על ידו. ואם חטא נמחל לו... הא למדת, כל המבקש ימים ושנים ועושר כבוד וחיים ארוכים בעוה"ב ולעוה"ב, חיים שאין להם סוף וקץ ותכלית, יעשה את רצון אביו שבשמים ואת רצון אביו ואמו...

נשאל הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א**: מעשה באברך שנולד לו בן זכר והיה זה מיד לאחר שנפטר אביו - הסבא של התינוק. חשב אבי הבן שיקרא את התינוק על שם אביו ממצות כיבוד אב, אך האלמנה השרויה באבלה ביקשה שלא יקראו על שמו, כי בכל עת תזכר באבלה ותצטער. ועתה השאלה האם כיבוד האבא בקריאה על שמו עדיף, או שיש להתחשב בצער האלמנה.

השיב רבי חיים: ניתן ללמוד מדברי הש"ך (יו"ד רמ"כ) שכתב שאף שאין חיוב לכבד אב רשע, אסור לצער, ובכס"מ (ממרים פ"ד-הו), כתב שכדי שלא לצער את האב יש לשלם כל ממון. (אף שכיבוד משל אב). הרי שיש להתחשב בצער האם יותר מכיבוד האב.

הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל היה נוהג לחזק ולחדד אצל התלמידים את מצות כיבוד אב ואם. כשראה בחורים משיבה קטנה נוסעים הביתה ביום שישי על מנת לשוב לישיבה לקראת שבת, שאלם המשגיח לסיבת נסיעתם, וענו: להתארגן לשבת. הדגיש להם המשגיח: "אתם נוסעים לכבד את ההורים!" והיה משבח הנהגה ששמע באחד הישיבות, שקוראים לשבת חופשית: "שבת כיבוד הורים!"

כ"ק האדמו"ר ה"מקור ברוך" מסערט וזינץ הסביר פעם בדרשתו (בש"ק נשא תשי"ט) בדרך צחות: "צאו וראו מהו ההבדל בין החינוך של פעם לחינוך של היום. פעם היו מכנים מוסד לקשישים בשם "מושב זקנים", ואילו היום מכנים אותו "בית אבות". הטעם לכך: פעם החינוך הראוי והטוב שלט בבית היהודי והבנים היו מוכנים לקחת את ההורים לעת זקנותם להתגורר אצלם בבית, ורק זקנים ערירים וגלמודים, שלא היו להם צאצאים, בילו את שארית ימיהם ב"מושב זקנים". משא"כ היום, מחמת החינוך הקלוקל, ילדים אינם מוכנים שהוריהם יתגוררו אצלם לכן מכנים את מוסד הזקנים בשם בית אבות - אבות מכלל שיש תולדות. מתגוררים שם אבות שיש להם עדיין בנים שאינם מוכנים לקחת אותם אצלם, והם לא יכולים להשאר לבד בביתם על כן נאלצים לעת זיקנתם לעבור למעון של זקנים".

"הייתי צריך לזכות כיבוד אם"...

סיפר הגר"ש אויערבאך זצ"ל מעשה ששמע מהצדיק **רבי אריה לוי זצ"ל**: פעם אחת באמצע הזמן, הפסיק הגאון **רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל** מלימודו בפתח פתאום ללא סיבה, ונסע לעשרה ימים לבקר את אמו.

כששב לישיבה שאלוהו תלמידיו בפליאה, מה ראה לבטל עשרה ימים משיגרת לימודו בישיבה בשביל לבקר את אמו?

השיב להם רבי ברוך בער: "נתקשתי מאוד באמצע סוגיא, ועל אף שעמלתי בה רבות לא הצלחתי ליישבה כראוי, והייתי זקוק לזכות של מצות כיבוד אם בשביל שתהיה לי סייעתא דשמיא להבין את הגמרא, ובשל כך נסעתי אליה ומיד שבת בחזרה".

מתוך הספר החדש "שמואל בדורו"

נס ההצלחה...

בתחילת מלחמת העולם השניה, החל גיוס המוני לצבא הליטאי. **רבי אברהם כהנמן זצ"ל** שהיה אז תלמיד ישיבת מיר, עמד בפני סכנת גיוס, וכדי להשתחרר היו צריכים לשלם לרופא שיאשר פטור. הרופא בחר להגיע ביום השבת. התעורר ויכוח בבית כיצד לנהוג, כי מצד אחד התשלום מוקצה, ומאידך, השיחרור בגדר פיקוח נפש.

הדוד, הגאון רבי קלמן בארון זצ"ל הורה לאסור לתת כסף לרופא. ניגש רבי אברהם לשאול את פי אביו (**הרב מפוניבז' - הגרי"ש זצ"ל**) אך ראה שהוא ישן ונמנע מלהעירו מכיבוד אב (מאוחר יותר התברר שדעת אביו היה להתיר). עקב כך נותרה הוראת הדוד לאיסור. הובהר לרופא שלא ניתן לשלם לו בשבת והוא הלך לבלי שוב ורופא אחר כבר לא ניתן להשיג.

בהעדר פטור, קיבל רבי אברהם צו גיוס. ואולם מי שעמד בפועל להתגייס קיבל רשות לצאת לטיול למשך שבועיים וכמובן שמי שניסה לא לשוב לאחר שבועיים היה עלול להסתכן בעונש מות. רבי אברהם ניצל את רשות הטיול עזב את משפחתו וטייל לארץ ישראל... שם נותר לצמיתות.

בדיעבד התברר שהעובדה שלא קיבל פטור בגלל שלא רצה להעיר את אביו, היא היתה נס הצלתו, שכן אילו היה מקבל את הפטור והיה נותר בליטא היה גורלו כגורל כל בני המשפחה הי"ד, ואילו הוא נותר לפליטה בארץ הקודש.

עפ"י ראיון עם ר"א כהנמן שליט"א

בזכות ההבטחה לכיבוד הורים...

סיפר הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל: כאשר הגאון **רבי שמואל ענגל זצ"ל** היה ילד כבן שבע שנים, איבד את ראיית עיניו, אמו החסודה כתתה רגליה בעבורו בין רופאים מומחים ופרופסורים ידועי שם, אך כולם הרימו ידיים וטענו שאין מה לעשות.

בצר לה נסעה לצאנז, ונכנסה עם הילד לפני **הרה"ק רבי חיים מצאנז בעל הדברי חיים**, היא תינתה את צרתה ואמרה: "רבי, הילד שלי הפסיק לראות!"

פנה רבי חיים לילד ושאל אותו: "אם הקב"ה יחזיר לך את כח הראיה, מה תעשה בו?" "אוכל ללמוד תורה" - השיב הילד. שאלו רבי חיים: "והאם תקיים גם מצות כיבוד אב ואם?" "בוודאי" - השיב.

"**אם כן**" - אמר רבי חיים - "אם מבטיח אתה שתשתמש בעינים כדי ללמוד תורה, וגם תכבד הורים, אני מברך אותך שתראה ותגרום גם לאחרים לראות".

לא חלפו ימים ספורים, וראייתו של הילד שבה אליו, ללא ניתוח וללא תרופות, וללא כל הליך רפואי. רק זכות ההבטחה והברכה עמדה לו. הפטיר הרב וואזנר: כל אחד מכיר את שמונת הכרכים של תשובות המהר"ש ענגל. הם מלאים תשובות לשאלות מכל רחבי פולין וגליציה. והרב ענגל היה אומר שאת היכולת הזו לענות בכל מקצועות התורה קיבל בזכות הבטחתו לרבי חיים וברכתו שיראה ויגרום לאחרים לראות.

מתוך מאמר

"זה הרי כיבוד אם!"

מעשה באברך שנולדה לו בת בשבוע האחרון לסיום שנת האבל על אמו. ועל אף זאת ביקש לכבד את אשתו וליתן שם לבתו על שם חמותו שנפטרה שנתיים וחצי קודם לכן. אלא שהאשה ביקשה לכבד את בעלה שיתן השם על שם אמו. הסכימו בני הזוג להציג את ה"ויכוח" ביניהם לפני הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל**, וככל שיורה להם כן יעשו.

אמר רבי שלמה זלמן לאבי הבת: "וודאי עליך לתת את השם על שם אמך! זה הרי כיבוד אם! ואילו אשתך משועבדת לך בקיום המצוה הזו! טען האב: "יתכן וחמותי שבעולם האמת תקפיד, כיון שלכאורה היא זכתה ראשונה בשם..."

תמה רבי שלמן זלמן בנימת ביטול: "איך יכול להיות שהיא תקפיד. אם היא בעולם האמת הרי היא יודעת את האמת".

הלמות עמלים

הוזהרנו שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "את ה' אלוקיך תירא" (פרק ו-יג)
ואמרו חז"ל: שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתין שבתורה, כיוון שהגיע ל"את ה' אלוקיך תירא" פירש... עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלוקיך תירא" – לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב: ב"ק מא. קידושין נז.). וכתב בעל הטורים: "תירא" בגימטריה "תלמידי חכמים". ואמרו חז"ל (סנהדרין צט:): מיהו אפיקורס? זה המבזה תלמיד חכם. והמבזה תלמיד חכם הריהו מבזה דבר ה' ואין לו חלק לעולם הבא. וכן אמרו חז"ל (שבת קיט:): לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים.

שואלים חז"ל בגמרא (סנהדרין צט:): מיהו אפיקורס? רב ור' חנינא אמרו: זה המבזה תלמיד חכם. רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרו: זה המבזה חברו בפני ת"ח. **וביאר רבינו יונה ז"ל (בשע"ת ג-קנה):** כי ענין אפיקורס עפ"י חז"ל, הוא האיש אשר איננו נוהג בדרך מורא והדר בתלמידי חכמים, אעפ"י שאינו מבזה אותם, כגון שהוא מבזה חברו בפני הת"ח, ולא שם כבוד לתורת החכם, כי אחרי שאין התורה הדורה בעיניו לנהוג בה כבוד, אין לו חלק לעוה"ב, כי גם זה במחללי התורה יחשב.

שנינו באבות (פ"ב-טז): "והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה שנישכתן נשיכת שועל ועקיצתם עקיצת עקרב... וכל דבריהם כגחלי אש". מדוע לא נאמר "וכל דבריהם כאש"? אלא לומר לך: לעולם מוקפת הגחלת באפר, ולמתבונן נדמה כי כבר כבתה. אעפ"כ, אם יגע בה - יכוה. כך הם דברי החכמים: האש טמונה בתוכם ואינה נראית מן החוץ, אך היא קיימת גם קיימת, ולכן צריך להזהר מדבריהם זהירות יתירה.

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל עמד (בספרו פחד יצחק): על גודל החובה לכבד את חכמי התורה וכך כתב: יעויין לשונו הזהב של הרמב"ם שכתב במנין המצוות, דבהלכות תלמוד תורה ישנן שתי מצוות: אחת של לימוד, ואחת של כבוד חכמי התורה. מתוך סידורם של ההלכות הללו, יש לעמוד על נקודה נפלאה בענין זה, כי הלכות כבוד תלמיד לרב, לא נקבעו בתור ענף פרטי ומיוחד למצוות כבוד חכמי התורה בכלל, אלא שנקבעו בין הלכות תלמוד תורה ממש".

עוד כתב (שם): "מעמד הר סיני ומתן תורה קשורים הם כשלהבת בגחלת, כדרך שענין הכבוד וענין התורה כרוכים הם זה בזה לדורות". וכן: "כל כמה שסובלים אנו מהתמעטות התורה, הרי אנו סובלים פי כמה מהתמעטות של כבוד התורה".

על הפסוק (וימסרו מאלפי ישראל" (במדבר לא-ב) כתב רש"י: להודיעך שבחן של חכמי ישראל כמה הם חביבים על ישראל עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר: עוד מעט וסקלוגי, ומשמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת עד שנמסרו בעל כרחן.

המליץ על כך באמרה נוקבת הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (בספרו אזנים לתורה): "חבל שרק "מששמעו במיתתו", ובחיי המנהיג ממררים את חייו ומאבדים עי"ז הרבה טובה מישראל. תופעה שלילית זו מובעת בלשון חז"ל: "חכם שמת הכל כקרוביו. הכל קורעין עליו, הכל חולצין עליו... (שבת קה). אבל כ"ז רק על "חכם שמת" ועל על הארי החי. ממנו יש "מתרחקים" ויש שרוצים לקורעו כדג... וכך גם בלשון חז"ל "ויצא יעקב" - שיציאת צדיק עושה רושם - רק ביציאת הצדיק מהעולם, מרגישים שפנה זיוה והדרה של העיר..."

מפני כבוד חכמים...

פעם הגיע הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל לוורשה. באותם ימים התקיימה שמחת הנישואין לאחד מבניו של כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת, ורבי ברוך בער נסע להשתתף בשמחת השבע ברכות.

כאשר הגיע לשם רבי ברוך בער, נוכח לראות שכבר נסתיימה מסיבת השבע ברכות, שכן, כידוע, דרכו של האמרי אמת לעשות הכל בזריזות ולא לבטל דקה. כשראה האמרי אמת שרבי ברוך בער הגיע, הגיב מיד לכבודה של תורה ואמר: "נלך ליטול ידים ונאמר עוד פעם שבע ברכות". ואכן נטלו מיד ידים וערכו שוב סעודה עם שבע ברכות לכבוד רבי ברוך בער.

מפי נכדו - הלמות עמלים

הזהרו בגחלתן...

באחד מימי הפורים ישבו עשרות תלמידים בביתו של המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל והיו שרים ושמחים בשמחת היום, המשגיח השמיע דברי תורה מענייני דיומא. תוך כדי הדברים הפסיקו בחור חריף ופלט לעבר המשגיח עקיצה חוצפנית בת מספר מלים שהיה רמוז בה פגיעה קשה בכבוד המשגיח. המסובים נבוכו והמשגיח שמע ולא הגיב מאומה.

לאחר שהלכו רוב הבחורים ונותרו בודדים, פנה אליהם המשגיח ואמר: "לי לא איכפת כלל מעקיצתו של הבחור, ובוודאי שלא איכפת לי מעלבונו, אך בשמים איכפת ואיכפת"... והוסיף המשגיח להסביר עד כמה צריכים להזהר תמיד בכבוד הרב, גם ביום הפורים.

לימים נודע שמשמים תבעו את כבודו של המשגיח מאותו בחור שחלה במחלה הקשה, רח"ל.

מתוך מאמר

"אוי לכם אם תפרסמו..."

סיפר הגאון רבי אברהם יהושע סולובייצ'יק שליט"א: "בעת שרבינו הגרא"מ שך זצ"ל הכריע להכנס לקואליציה ולהשתתף בממשלת מ.ב. (בשנת תשל"ז). היו שהתנגדו לכך. גם אמור"ר (הגאון רבי יושע בער סולובייצ'יק זצ"ל) התנגד לכך מאוד. היה לו תלמיד מובהק שכתב מאמר נוקב לבאר היטב את הדעה החולקת על הרב שך. הוא הדפיס זאת בחוברת גדושה בניסוח ביקורתי בעליל נגד דעתו של הרב שך ובו הובע זעזוע על האסון שעתידי להתרחש בעקבות צעדו של הרב שך.

"נכנסתי לאבי, שכאמור, גם הוא החזיק בדעה זו נגד ההצטרפות לממשלה. והראתי לו את המאמר הנוקב שמבאר יפה את דעתו זו.

אבי עיין היטב במאמר, ואז הגביה את קולו בזעזוע וקרא: "מה הוא רוצה להשיג עם החוברת הזו? לומר את דעתו? את ההשקפה שלנו? אבל הוא מטביע את הספינה! הרי מרנן הגרא"מ שך והסטייפלער הם מנהיגים כעת את ספינת יהדות עולם התורה. הלא הם מנהיגי הדור. גם אם אנחנו סבורים אחרת, אוי לכם את תפרסמו את החוברת הזו, חלילה לכם להיות במעל הנורא הזה!" ורבי יושע בער ציוה לגנוז את החוברת.

הלמות עמלים

"אסור לבזות תלמיד חכם!"

מהמעשה שלפנינו ניתן ללמוד עד כמה יש להתייחס בחומרה למבזה גדולי ישראל: מעשה בנער פוחז שבעקבות ענין ציבורי מסויים החליט ברוב חוצפתו ועזותו להטריד ולצער את הגר"י קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל. כידוע הסטייפלער נזהר ביותר מצורתו של צלב משום ע"ז. בא הנער והוא כבן 15 והניח על השולחן לפני הסטייפלער צורת צלב שהכעיסה אותו מאוד. בתו של הסטייפלער פנתה לאחד ממקורביו שיעזור לה שלא יטרידו את אביה הגדול.

הביא הלה את המעשה לפני הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל. שלח רבי ניסים לאביו של הנער שישלח אליו את בנו. הנער הגיע ואז רבי ניסים החל לצעוק עליו ולצועק זעקה גדולה ומרה: "אסור לצער תלמיד חכם! אסור לבזות תלמיד חכם!" ותוך כדי הצעקות נתן לו מכות נמרצות ואף הפילו לריצפה ושוב צעק עליו בקול נורא: "אסור לבזות תלמידי חכמים!" והוסיף לומר לו בדמעות: "כל מה שתקבל זה לא מספיק!"

העיד אחד הנוכחים: "כשראיתי כיצד רב זקן וחלש מתאמץ כך בכל כוחו, ניגשתי לסייע לו, אך הוא אמר לי בכאב ודמעות: "אינני זקוק לעזרה. אני כבר אמצא עיצה וכוח בעצמי לעשות את מה שחייבים לעשות".

מתוך מאמר

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מתנות !

זוהי תחושה לא נעימה ולאנשים עם מוגבלויות שונות, זוהי בהחלט גזרה קשה. תקוותנו שכל הנמצאים בבידוד עוברים את השבועיים בתנאים סבירים, לפחות. אך מהי המשמעות הערכית של מצב זה? אולי זוהי הזדמנות, אמנם כפויה, למבודד להתבונן בכל מיני דברים מחייו האישיים שלא תמיד מצא פנאי לעיין בהם? זמן איכות של חשיבה בוחנת, מעין חשבון נפש על שגרת חייו?

בידוד 2 - האמנם אדם נמצא בבדידות בחדרו? לא הרבה זמן יקח לשוהה בבידוד לגלות שאינו לבד. לא רק אם חבריו ובני משפחתו יעזרו לו, אלא גם אם מכל סיבה שהיא יימצא לבד בחדרו, יגלה שיכול הוא לפנות לכתובת העיקרית - אבינו שבשמים - ואז תגיע אליו עזרה ובגדול.

ד) קצב החיים. עולם המדיה והתקשורת מפותחים ביותר בימינו. מידע מסוים מגיע תוך שניות לכל רחבי העולם. הזהירות הרבה המחויבת בכל הנוגע להימנעות מהדבקה מהנגיף מחייבת אותנו קצב אחר. קצב החיים המהיר (ולפעמים גם מטורף...), נאלץ להירגע ולהכיל את קצב החיים הסביר והנורמלי, של מתינות, חשיבה של צעד אחר צעד. נכנסים אנו לאט לאט לקצב חיים מחושב, אחראי, כך שכמעט כל צעד במהלך היום דורש שיקול דעת, בדיקה מזהים אפשרי וכו'.

ה) אחריות. התפשטות הנגיף במהירות כה גדולה מחייבת זהירות מצד כל אדם שלא להגיע לקרבת חולים, אך גם מטילה אחריות על החולים שלא להתקרב לבריאים. המצב הזה מעורר בנו את תחושת האחריות ואת היחס אליה כערך לחיים בכלל. שטות אחת של אזרח סיני באיזשהו "חור" בעולם גרמה לאסון כה גדול למיליוני אנשים ברחבי העולם!!!

ו) "והצנע לכת". המציאות הנוכחית מחייבת שמירת מרחק בין בני אדם, אך החיים נמשכים ואירועים צריכים להתקיים. והנה התקיימו חתונות בתנאים צנועים ביותר... מעט מאד אנשים הורשו להשתתף כשהם שומרים על כללי הזהירות, כמובן, ובכללם - שמירת נגיעה ואף על מרחק של שני מטר זה מזה. בעלי השמחה לא וויתרו על קיום החתונות, כי, כמובן, ערך החתונה עולה על הכל. הם לימדו אותנו בכך מהי צניעות אמיתית ושאפשר לקיים חיים נכונים בצניעות הראויה.

ז) התנדבות. במצב זה בו שרויים רבבות אנשים בבידוד, עורר את לבם החם של רבים מעם ישראל להתנדב ולעזור להם בדרכים שונות. אשריהם ישראל!

פעם - וזה היה מזמן - התחילה ה"קורונה". בימים ההם ישב קורא-נאמן של העלון שלנו, השם הטוב ר' יצחק עמרמני נר"ו, והעלה על הכתב רשימה בשם "מתנות הקורונה".

כוונתו הייתה לחדד את התחומים הרוחניים בהם ניתן לזכות בתקופה הבלתי רגילה. כדרך של רשימות אף זו הייתה מונחת, אלא שהעובדה שהקורונה לא מְרַפָּה מאתנו הביאה אותו לפרסמה כאן - בתקווה לחזק ולהתחזק יחדיו.

להלן קטעים מתוכה, עם שינויי עריכה מזעריים:

* * *

צוותי מחקר רפואי עוסקים בהרבה מדינות במטרה למצוא את התרופה לנגיף ולפחות למזעור השפעתו. ברכתנו להצלחתם המלאה! כאן, שמנו לנו למטרה להתבונן בהיבטים הערכיים-מידתיים שניתן להבחין במצב קשה זה המקיף עשרות מדינות. למרות הקושי הרגשי, כדאי שנתבונן במסרים שניתן להעלות ממצב זה, ואולי אף לראות בהם "מתנות", בדיעבד, כמובן.

א) הנגיף היחיד? לנגד עינינו "מסתובב בנחת" נגיף הקורונה ופוגע בעשרות אלפי אנשים, מבלי שיש להם יכולת לברוח ממנו. האם קיימים בחייו עוד "נגיפים" כמוהו? האם מודעים אנו לנזק שבשימוש המופרז באמצעי התקשורת, בנהיגה לא זהירה, בתזונה לקויה וכו'? אולי ניתנת לנו כעת ב"מתנה" הזדמנות לעצור את החיים לרגע ולהתבונן בשגרה היומיומית, ולבחון את צעדינו אחד לאחד, מתחילת היום ועד סופו, האם נהגנו כראוי ברכב, בתקשורת הבין-אישית, בתזונה וכו'.

ב) הרחקה. ההמלצות במצבנו כיום הן לשמור מרחק זה מזה (לפחות שני מטר) ואף להימנע מהתקהלות של לא יותר מעשרה אנשים (!). מהי המשמעות הערכית המתבקשת מהוראה זו? עד כה הושפענו מהתקשורת להיות קרובים וקרובים מדי זה לזה. ראינו כחלק מהעיסוק בשעות הפנאי להרחיב את המידע הרכילותי שלנו... היום, בדרישה להרחקה, כדאי שנחשוב על הפרטיות שזכאי לה כל אחד מאתנו, ועל כך שאין "הכרח" לחתור לעולמו של האחר. לשמור על הזכות של כל אדם לשמור סודותיו האישיים ולראות בחומרה פריצה לעולמו הפרטי.

ג) בידוד - מי ששהה זמן מסוים בקרבת נשא הנגיף, מחויב לשהות 14 יום בבידוד. זוהי בהחלט "גזרה" לא קלה. על פניו,

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il